

Помнік савецкім салдатам - вызваліцелям у Беластоку.
Фота — Л. Каралеўскі.

Сепа 60 gr. Цава 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 19 (167) БЕЛАСТОК, 10 МАЯ 1959 года ГОД IV

ПЕРШАМАЙСКАЕ СВЯТА Ў БЕЛАСТОКУ

Напярэдадні свята працоўных 1-га Мая Беласток, як і ўсе гарады нашай краіны прыадзеў святочныя шаты. Вуліцы горада ўпрыгожаны грамаднымі партрэтамі партыйных і дзяржаўных дзеячоў краіны. На дамах чырвань сцягоў, транспарантаў і лозунгаў. Святочны настрой адчуваецца і ў прадуктовых магазінах. Тут рух, мітусня, поўна пакупнікоў.

30 красавіка ў Беластоцкім тэатры ім. А. Вянгеркі адбылася ўрачыстая Першамайская акадэмія. У прэзідыуме акадэміі старыя ветэраны, партыйныя і грамадскія дзеячы Беласточчычы на чале з сакратарамі Ваяводскага Камітэта партыі: А. Лашэвічам, П. Любянецкім і Я. Сянкевічам. Удзельнікі акадэміі сардэчна і горача віталі прадстаўнікоў Гродзеншчыны ў асобах Васіля Булая — члена бюро Гродзенскага абкома КПБ, галоўнага рэдактара «Гродзенскай праўды», Леанарда Барысевіча — сакратара Мастоўскага райкома КПБ і Анастасіі Красоўскай — прафсаюзнага дзеяча, якія прыбылі ў Беласток на Першамайскае свята.

Акадэмію адкрыў старшыня Ваяводскай паразумеўчай камісіі прафсаюзаў у Беластоку тав. Мікола Туроўскі. Прысутныя з вялікай увагай выслухалі даклад І-га сакратара КВ ПАРП тав. А. Лашэвіча, у якім шмат успаміналася аб слаўных, рэвалюцыйных подзвігах працоўных Беласточчыны.

У заключэнні акадэміі, усрыняты гучнымі апладысментамі, выступіў дзяржаўны ансамбль песні і танца «Мазоўшэ».

Назаўтра, у дзень 1-га Мая, з самай раніцы на вуліцы горада высыпалі тысячы беластачан. Малышы, моладзь, старэчы, — усе па-святочнаму апрануты, усе ўрачыстыя, з прыўзнятым настроем. Добры, урачыста - радасны настрой надае, відаць, і такі факт, што ўжо 15 раз жыхары горада святкуюць дзень 1-га Мая ў вольнай краіне.

А дзень сёння сапраўды майскі, сонечны. І вецер, які часад-часу ўзнімаецца, нікога не палохае. Калышучы грамаднымі палотнішчамі сцягоў і транспарантаў, ён надае яшчэ большай маляўнічасці святочнаму гораду.

Роўна ў 10 гадзін радыё пачынае трансліраваць Першамайскую ўрачыстасць са сталіцы. З рэпрадуктараў ліюцца звукі дзяржаўнага гімна. Міліцыянеры і вайсковыя бяруць пад казырок. Тысячы жыхароў горада, якія стаяць цесным натоўпам паабапал вуліцы Ліповай, Рынку Касцюшкі і Кілінскага, з вялікай увагай слухаюць першамайскую прамову І-га сакратара ЦК ПАРП тав. У. Гамулкі. З рэпрадуктараў даносяцца залпы артылерыйскіх выстралаў. Жыхары сталіцы рушылі ў Першамайскі паход.

І ў нас ад вуліцы Ліповай пачуліся энергічныя гукі марша. Пачынаецца першамайскі парад. Да ганаровай трыбуны, устаноўленай на Рынку Касцюшкі, набліжаюцца сцяганосцы. На трыбуне займаюць месцы прадстаўнікі ваяводскіх партыйных улад на чале з І-шым сакратаром КВ ПАРП тав. А. Лашэвічам, прадстаўнікі ваяводскіх улад, ветэраны рабочага руху на Беласточчыне, кіраўнікі маладзёжных арганізацый і госці з Савецкай Беларусі. Вайсковы аркестр з маршу займае месца насупраць ганаровай трыбуны. Пад гукі аркестра перад трыбунай перасоўваюцца калоны дэманстрантаў. Чоткімі крокамі праходзяць атрады беластоцкіх гарцэраў. За калонамі гарцэраў ідзе група членаў ЗБОВіД, удзельнікаў барацьбы за народную Польшчу, за шчасце новых пакаленняў нашай краіны.

Бурай апладысментаў тысячныя натоўпы вітаюць калоны рабочых Беластока, якія людскім патокам запаўняюць шырыню ўсёй вуліцы. Над імі мора чырвоных сцягоў, транспарантаў, заклікаючых змагацца за мір, за далейшыя дасягненні ў нашым жыцці і працы.

(Працяг на стар. 2)

КРАІНА АДУКАВАНЫХ ЛЮДЗЕЙ

Каб дакладней уявіць сабе здабыткі нашай народнай улады ў галіне асветы, разгледзім некалькі цыфр і фактаў. Параўнаем іх з недалёкім мінулым развіцця асветы пры ўладзе памешчыкаў і капіталістаў у даваеннай санацыйнай Польшчы.

Паны і іх улада не толькі не дбалі аб тым, каб даць працоўным магчымасць навукі, але наадварот, як мага памяншалі выдаткі на народную асвету. Варта ўспомніць, што ў 1929/30 годзе на асвету ў Польшчы выдана 643 мільёны 200 злотых. Потым гэтыя «нявыгадныя» санацыйнаму ўраду выдаткі пастулова падалі і ў 1934/35 годзе знізіліся да 411 мільёнаў 200 тысяч злотых.

У самым горадзе Беластоку ў 1929/30 годзе выдана на асвету 393 тысячы 595 злотых, а праз 5 год гэтыя выдаткі паменшыліся да 256 тысяч 163 злотых. Санацыя была больш зацікаўлена ва ўзмацненні паліцэйскай сістэмы, чым у развіцці асветы і таму, што, як падае афіцыйны статыстычны гадавік, у 1929/30 годзе на ўтрыманне паліцыі выдана ў Беластоку 359 тысяч 148 злотых — амаль столькі ж, колькі на асвету.

Кожны адукаваны рабочы і селянін быў для санацыйнага ўрада небяспечны і таму ўлады імкнуліся дапусціць у школу як мага менш дзяцей працоўных. Малая колькасць сярэдніх школ і высокая аплата за навуку на практыцы не давала магчымасці дзецям рабочых і сялян вучыцца. Гімназіі, ліцэі і вышэйшыя навучальныя ўстановы былі даступнымі толькі багатым.

Санацыйныя ўлады, ажыццяўляючы палітыку каланізацыі і паланізацыі беларускіх, украінскіх і літоўскіх зямель рабілі ўсё, каб задушыць нацыянальную свядомасць і культуру гэтых народаў. Пагромы і бясконцыя арышты членаў беларускай культурна - асветнай арганізацыі «Грамада» і членаў Таварыства беларускіх школ, афіцыйная забарона беларускіх школ давяла да таго, што на 3 мільёны беларускага насельніцтва ў Польшчы ў 1936/37 годзе было толькі 8 беларускіх падставовых школ і 1 беларуская гімназія. Толькі 1 200 беларускіх дзяцей маглі атрымоўваць адукацыю на сваёй роднай мове. Гэта значыць, што па-беларуску мог вучыцца толькі адзін школьнік на 800 беларускіх дзяцей школьнага ўзросту.

Палітыка каланіялізма прывяла да таго, што на Піншчыне 71 прац. насельніцтва быў непісьменным.

Неабходна адзначыць, што беларускія школы былі на ўтрыманні бацькоў і вучняў. Польскі ўрад не даваў ім амаль ні граша.

(Працяг на стар. 2)

Беларускі калектыў песні і танца ГП БГ-КТ перад першамайскай трыбунай у Беластоку.
Фота — Л. Каралеўскі.

ПЕРШАМАЙСКАЕ СВЯТА Ў БЕЛАСТОКУ

(Працяг са стар 1)

Праходзяць калоны школьнікаў, студэнтаў трох вышэйшых навучальных устаноў горада. Бурнымі апладысментамі вітаюць прысутныя набліжаючыхся да трыбуны членаў Беларускага калектыву мастацкай самадзейнасці, што існуе пры ГП БГ-КТ у Беластоку. Яны адзеты ў свае прыгожыя беларускія народныя ўборы. Пабраўшыся за рукі, ідуць на ўсю шырыню вуліцы, як роўныя з роўнымі, у сваёй свабоднай краіне.

Энергічна праходзяць калоны беластоцкіх спартсменаў. Прыгожа збудаваныя, мускулістыя юнакі, гібкія, як трасціна, дзяўчаты выклікаюць агульнае захапленне.

І, урэшце, нарастаючы гул матораў. Першамайскі парад замыкае калона матацыклістаў ЛПЖ.

Тысячныя натоўпы жыхароў горада запаўняюць вуліцы, плошчы. Усе перамешваюцца, намагаючыся адшукаць сваякоў, прыяцеляў, каб запрасіць іх да сябе ў госці.

Пасля абеда моладзь і старэйшыя ізноў выйшлі на вуліцы, каб прыняць удзел у шматлікіх народных гуляннях, якія арганізаваны ў горадзе. Першамайскае свята ў Беластоку праходзіла пад лозунгам вясны, маладосці і міру!

ВАСІЛЬ БАРШЧЭЎСКІ

У першых радах дэманстрантаў бадзёрымі крокамі ідуць гарцэры.
Фота — Л. Каралеўскі.

Працоўныя горада — палякі і беларусы — ідуць у калонах дэманстрантаў.
Фота — Л. Каралеўскі.

Бадзёра ідуць спартсмены. Яны, побач з гарцэрамі, здабылі агульную сімпатыю.
Фота — Л. Каралеўскі.

КРАІНА АДУКАВАНЫХ ЛЮДЗЕЙ

(Працяг са стар 1)

Пасля вызвалення краіны і ўстанаўлення народнай улады становішча ў народнай асвеце змянілася карэнным чынам. Нягледзячы на тое, што ўся краіна была суцэльным звалішчам руін і для ўдбудовы народнай гаспадаркі і пераключэння яе на сацыялістычныя рэйкі развіцця патрабаваліся грамадныя грашовыя ўклады, народная ўлада асаблівую ўвагу звярнула на адбудову і развіццё асветы. Вялікія грашовыя ўклады дзяржавы на асвету былі абумоўлены тым, што неабходна было як мага хутчэй ліквідаваць сумную спадчыну цемры і непісьменнасці, якая засталася пасля санацыйнага ўрада.

Так, напрыклад, у асяроддзі вясковага насельніцтва Беласточчыны, асабліва ў беларускай яго частцы, непісьменнымі былі кожны шосты мужчына і кожная чацвёртая жанчына.

Партыя і ўрад дасканала разумелі, што актыўным будаўніком сацыялістычнага грамадства можа быць толькі высокаадукаваны і свядомы грамадзянін.

На працягу некалькі год была цалкам ліквідавана непісьменнасць. Колькасць школ і моладзі ў іх пачала хутка ўзрастаць. Урад і партыя імкнецца як найхутчэй забяспечыць школьніцтва добра падрыхтаванымі кадрамі настаўнікаў. Так, напрыклад, у 1937/38 годзе ў Польшчы, якая налічвала ў паўтара разы больш насельніцтва, чым у 1957/58 годзе, было ўсяго 77 тысяч 400 настаўнікаў, то ў 1957/58 годзе лік настаўнікаў павялічыўся да 165 тысяч чалавек.

Народная ўлада шырока адкрыла дзверы ўсіх школ і вышэйшых навучальных устаноў для рабочай і сялянскай моладзі.

У 1937/38 годзе было ў Польшчы ўсяго 32 вышэйшыя навучальныя ўстановы з 49 тысячамі 500 студэнтаў — выхадцаў з сем'яў багачоў. Пры народнай уладзе ўжо ў 1945/46 годзе працавалі 44 вышэйшыя навучальныя ўстановы, у якіх вучылася 56 тысяч рабоча - сялянскай моладзі. Лік вышэйшых навучальных устаноў і студэнтаў узрастае з кожным годам. І ў 1957/58 годзе ў Польшчы было 76 вышэйшых навучальных устаноў з лікам студэнтаў у 162 тысячы 700 чалавек. Студэнты забяспечаны бясплатнай навукай, інтэрнатамі і стыпендыямі.

Няспынна ўзрастаюць выдаткі дзяржавы на асвету. Калі ў 1953 годзе выдаткавана 8 мільярдаў 327 мільёнаў 700 тысяч злотых на асвету, то ў 1957 годзе гэтыя выдаткі ўзраслі да 12 мільярдаў 781 мільёнаў 500 тысяч злотых.

Непараўнальна палепшыліся ўмовы развіцця школьніцтва ў асяроддзі нацыянальных меншасцей. У беларускім грамадстве Народнай Польшчы, якое сёння налічвае каля 200 тысяч чалавек, існуе 168 пачатковых беларускіх школ і 4 поўныя сярэднія беларускія школы. У іх вучыцца беларускай мове звыш 14 тысяч дзяцей. Пры Варшаўскім універсітэце створана аддзяленне беларускай філалогіі, а пры завочнай Настаўніцкай студыі — беларускае аддзяленне, якое рыхтуе настаўнікаў з вышэйшай адукацыяй без адрыву іх ад працы ў школе.

Сёння мы ў праве сцвердзіць, што кожнае беларускае дзіця школьнага ўзросту мае магчымасць вучыцца сваёй роднай беларускай мове.

Назаўсёды знікла нацыянальная дыскрымінацыя пры наборы студэнтаў у вышэйшыя навучальныя ўстановы. Беларуская моладзь паступае ў вышэйшыя навучальныя ўстановы на аднолькавых правах з польскай моладдзю.

Партыя і ўрад робяць усё, каб Польшча стала сапраўды краінай адукаваных і культурных людзей.

Наша сямігодка

ПРАМЫСЛОВАСЦЬ

Калі закончыцца рэалізацыя пяцігадовага плана, прамысловая вытворчасць нашай краіны ўзрасце на 50 прац. у параўнанні з той, якая прадбачвалася на 1960 год. А ў параўнанні са станам сучасным узрасце яна на 80 прац.

СТАЛЬ

Выплаўка сталі ў 1965 годзе дасягне 9 мільёнаў тон. Будзе гэта ўзровень у 6 разоў вышэйшы чаго, які быў атрыманы ў даваеннай Польшчы.

БАВАЎНЯНЫЯ ТКАНІНЫ

Прадукцыя баваўняных тканін павінна ўзрасці з 598,3 мільёна метраў у 1958 годзе да 790 мільёнаў метраў у 1965 годзе.

«Умеркаваны аптымізм»

«Умеркаваны аптымізм» — гэтыя словы чуюцца заўсёды, калі набліжаецца якая - небудзь міжнародная канферэнцыя, важная для захавання міру і суіснавання дзяржаў з рознымі сістэмамі. Чуем мы іх і цяпер, калі набліжаецца Жэнеўская канферэнцыя, якая павінна быць прысвечана справе Берліна, аб'яднання Германіі, якая павінна запэўніць мір у Еўропе.

Жэнеўская канферэнцыя адкрыецца праз два дні пасля адзначэння 14-ай гадавіны перамогі над гітлераўскім фашызмам.

Заходнія міністры, якія збяруцца ў Жэневе, павінны памятаць, што на міжнародных канферэнцыях, якія праходзілі 14 год таму назад, гаварылася аб будучай нямецкай дзяржаве, як аб дзяржаве дэмілітарызаванай, вольнай ад фашызма, шавінізма і рэвізіянізма. Адбудаваная пасля паражэння Германія павінна была стаць мірнай, дэмакратычнай дзяржавай. І калі на працягу мінулых 14-ці год у Заходняй Германіі не выконваліся ўсе тыя ўмовы, то ў вялікай меры адказваць за гэта павінны заходнія дзяржавы.

Які ж сёння пункт гледжання заходніх дзяржаў на германскую праблему?

У мінулым тыдні ў Парыжы адбылося апошняе з цыклу падрыхтоўчых да Жэнеўскай канферэнцыі спатканне міністраў замежных спраў 4 заходніх дзяржаў, на якім былі прыняты супольны праект прапаноў, якія будуць зроблены 11 мая.

Але гэтыя прапановы вельмі мала адрозніваюцца ад вядомых поглядаў на справу аб'яднання Германіі, выказаных Захадам ужо ў 1955 годзе. Як гаворыць амерыканскі карэспандэнт Грыг, «гэта — ачышчаны ад пылу заходні план з 1955 года, пададзены толькі ў новай упакоўцы, каб надаць яму выгляд з 1959 г.»

Нягледзячы на тое, што падрыхтоўка Захаду да Жэнеўскай канферэнцыі была акружана таямніцай, аднак са шматлікіх прэсавых каментарыяў можна вылучыць галоўнае з вынікаў гэтай падрыхтоўкі.

1) Статут Берліна не будзе зменены, пакуль не будзе падпісаны мірны дагавор аб'яднанай Германіяй.

2) Аб'яднанне Германіі можа адбыцца этапамі, але толькі на працягу 2—3 год.

3) Кантакты паміж ГДР і ФРГ павінны прывесці да свабодных выбараў у цэлай Германіі.

4) Сістэма кантролю ўзбраенняў і ўзброеных сіл у Еўропе магла б быць уведзена, але на неакрэсленай бліжэй прасторы.

5) Скарачэнне ўзброеных сіл у Еўропе магло б наступіць толькі пасля заключэння пагаднення ў справе Германіі.

Выходзіць, што меў рацыю амерыканскі карэспандэнт Грыг. Захад узалежнівае заключэнне мірнага трактату з Германіяй ці падпісанне новага статуту для Берліна ад аб'яднання дзвюх германскіх дзяржаў на шляху вольных выбараў. А гэта ўсё старое, як і цэлая германская праблема. Нічога новага не ўносіць таксама неакрэсленая ні ў прасторы, ні ў часе прапанова ў справе бяспекі ў Еўропе.

Поўнай супрацьлегласцю заходнім прапановам з'яўляюцца гібкія савецкія прапановы.

Імення Савецкі Саюз падаў праект заключэння мірнага трактату з ГДР і ФРГ без абумоўлення гэтай справы праблемамі ўнутрана-германскімі, якія павінны быць вырашаны самім нямецкім народам. Высоўваючы праект федэрацыі дзвюх германскіх дзяржаў, Савецкі Саюз не акрэсліў ніякага тэрміну, у які федэрацыя гэта павінна была ператварыцца ў адзіную дзяржаву. Вызначэнне тэрміну на 2 — 3 гады з'яўляецца звычайнай утопіяй, бо азначае, што не ўлічваецца структурная розніца, існуючая ў ГДР і ФРГ. Азначае толькі яшчэ больш замаскіраванае жаданне, каб капіталістычная федэральная рэспубліка паглынула рэспубліку дэмакратычную.

Падобна выглядае і справа бяспекі ў Еўропе. Савецкія і польскія прапановы не ўзалежніваюць справы міру на нашым кантыненце ад рэалізацыі палітычных мэт якой-небудзь дзяржавы, бо мір — гэта найбольшае шчасце для ўсіх народаў.

У тых умовах поспех Жэнеўскай канферэнцыі залежыць выключна ад належнай ацэнкі палітычнай сітуацыі і добрай волі міністраў заходніх дзяржаў.

Жадаем, каб «умеркаваны аптымізм» знайшоў поўнае пацвярджэнне ў працы Жэнеўскай канферэнцыі.

УЛАДЗІМІР ЛАЗІНСКІ

Карэспандэнцыя з Мінска

ЧАЛАВЕК ГАРАЧАЙ ПРАФЕСІІ

Шматтыражная газета Мінскага аўтазавода пад гучным загалоўкам паведамляла аб новай ініцыятыве вядомага сталявара, дэпутата Вярхоўнага Савета Беларускай ССР Дзмітрыя Іванавіча Барашкіна. «У першым годзе сямігодкі, — піса Д. І. Барашкін у сваім абавязацельстве на 1959 год, — я даю слова на тым жа абсталяванні павялічыць выплаўку сталі, супраць 1958 года, на 20 працэнтаў і эканоміць пры гэтым штомесяц не менш 20 тысяч кілават - гадзін электраэнергіі».

Скажам проста, гэта абавязацельства многім паказалася нерэальным. Кожны, хто хоць крыху знаёмы з ліцейнай вытворчасцю, ведае, што гэта праца — не з лёгкіх. Кожны працэнт перавыканання вытворчага задання, нават дзесятая частка яго, даюцца з вялікім трудом.

Сталявар Барашкін набіраў тэмпы. Разам са сваім падручным ён кожную змену стаў выдабываць па 15 — 16 тон сталі.

Выкарыстоўваючы вопыт Барашкіна, прыкметна палепшылі паказчыкі і іншыя брыгады. У сталеліцейным цаху паявіўся лішак металу. Гэта падштурхнула фармаўшчыкоў: не выліваць жа сталь назад у печ?! І вось пад заліўку стала паступаць усё больш і больш дабротных формаў. Так ініцыятыва сталявара Барашкіна ўскалыхнула ўвесь цэх.

Рабочыя ўчастка стальнога ліцця, дзе працуе Д. І. Барашкін, вырашылі арганізаваць першую ў цаху комплексную брыгаду ліцейшчыкаў, у склад якой, акрамя сталявараў, увайшлі фармаўшчыкі, заліўшчыкі і рабочыя іншых спецыяльнасцей, якія ўсе разам і забяспечваюць увесь цыкл ліцейнай вытворчасці ў змене. Брыгада дала слова датэрмінова выканаць вытворчы план першага года сямігодкі і адразу ж уключылася ў спаборніцтва за права называцца калектывам камуністычнай працы.

З таго дня прайшло нямнога часу, а аб комплекснай брыгадзе ўжо ідзе добрая слава. Калі сталявар Д. І. Барашкін поымаў удзел у працы XXI партыйнага З'езду, сталеліцейшчыкі паслалі ў Маскву тэлеграму, у якой расказалі аб паспяховым выкананні перадз'ездаўскіх абавязацельстваў.

Сталеліцейны цэх — сэрца машынабудаўнічага прадпрыемства.

...У нашага субяседніка адкрыты твар. Успамінаючы асобныя дэталі св ёй біяграфіі. Дзмітры Іванавіч расказвае.

— Сваё працоўнае жыццё я пачаў у 1940 годзе. 18-гадовым хлопцам паступіў рабочым на адну з будоў Віцебска. Думаў стаць будаўніком. А тут вайна.

У пачатку 1942 года Дзмітры Барашкін уступіў у адзін з партызанскіх атрадаў, якія змагаліся супраць фашысцкіх захопнікаў у лясах роднай Беларусі.

Але вось вайна скончылася. У 1944 годзе, пасля вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў, Дзмітры Барашкін вярнуўся да мірнай працы. У ліку першых адгукнуўся на заклік камсамола ісці на будаўніцтва Мінскага аўтамабільнага завода. З гэтага дня ён і звязаў свой лёс з калектывам гэтага прадпрыемства.

За высокія паказчыкі ў працы, за плённую працу ў галіне развіцця металургіі ён узнагароджан вышэйшай узнагародай — ордэнам Леніна.

Добры працаўнік, чулы таварыш, Дзмітры Іванавіч карыстаецца заслужаным аўтарытэтам у шматтысячным калектыве аўтамабілебудаўнікоў. І не выпадкова 1 сакавіка працоўныя зноў, другі раз, выбралі Д. І. Барашкіна, сталявара Мінскага аўтамабільнага завода, дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларусі.

П. БОРЫН

П. БАРАШАЎ і В. КІТАІН 13)

(Дакументальная аповесць, расказаная палкоўнікамі П. Н. Сахаравым і Нагаевым)

Здарова, зямляк. Сядай, Міхась!—белабрысы назваўся Сцяпанам Гарабцом, уражэнцам Магілева. — Дадому, значыцца, захацелася? Так, трэба было б дадому, сэрца стогне на чужыне... — спешна гаварыў ён, не даючы апамятацца Арцюшэўскаму. — Лютае гора перанеслі мы з табою, зямляк. Але яшчэ большае гора чакае нас дома!

— Якое гора? Перамога ж! — усклікнуў Арцюшэўскі.

— Перамога, ды толькі не для нас. Ты ж палонны! Зразумеў — палонны! Быў у немцаў, служыў амерыканцам. А камуністы, ведаеш, што цяпер робяць з такімі, як ты? Калыма, Камчатка, лагеры і катаванні — вось што цябе чакае дома...

— Я ж не вінаваты ні ў чым...

— А гэта ты будзеш даказваць у энкавэдэ, калі дакажаш! Вось пачытай, што расказваюць аб лёсе былых палонных.

Гарабец працягнуў пачку газет. Тут былі «Сяўба», «Бацькаўшчына» і некалькі нейкіх часопісаў.

У вочы кінуліся абведзеныя алоўкам буйныя загалоўкі «Бальшавіцкі тэрор у Беларусі», «Я ўцёк ад іх катаванняў».

Арцюшэўскаму і раней сустракаліся падобныя газеткі са злоснай антысавецкай прапагандай, але тады ён думаў, што іх выпускаюць немцы. Цяпер немцы разбітыя, а газеты свежыя.

— Колькі гадоў табе, Міхась?

— Дзевятнаццаць...

— Мала ты яшчэ пажыў на белым свеце, а ўжо захацеў нізавошта ісці на катаргу. Ну, ды сам вырашай, я цябе не няволю, — на здзіўленне Арцюшэўскага Гарабец устаў, развітаўся, але, перш чым выйсці, дадаў: — Глядзі толькі, потым пашкадуеш, ды позна будзе...

Некалькі начэй Арцюшэўскі не спаў. Словы Гарабца не выходзілі з галавы, а артыкулы з «Сяўбы» і страшэнныя апавяданні «відавочцаў» з «Бацькаўшчыны» ён перачытаў па некалькі разоў. Хутка Юзэк і Зыгмунт паехалі.

— Будзем прабірацца на ўсход, дахаты, — сказалі яны на развітанне. — А ты, Міхась?

— Застаюся... — нерашуча адказаў Арцюшэўскі.

І пачаліся гады яго бадзянняў. Заходняя Германія, беспрацоў'е, нэндза і голад. Н'ю-Йорк, ізноў пошукі працы. У штаце Пенсільванія яго схапіла паліцыя і выслала, як бадзягу, на Гудзонавы астравы. Тры месяцы сядзеў ён у лагеры бадзяг, чужы ўсім на свеце. Хутка Арцюшэўскага пад канвоем пасадзілі на судна, якое ішло ў Заходнюю Германію, у Гамбург. Гамбургская паліцыя накіравала хлопца ў горад Вюрцбург, у лагер для так званых перамешчаных асоб, дзе яго доўга трымалі.

Ён вышаў з лагера без граша і, наняўшыся пасудніцай, паехаў шукаць працы ў Англію. Але замест працы яго спаткала эміграцыйная паліцыя і зноў засадзіла ў лагер. І зноў некалькі месяцаў зняволення і цяжкія сельскагаспадарчыя працы на «волі».

Аднойчы туманнай шэрай раніцай Арцюшэўскі бадзяўся па лонданскай вуліцы Пенрад.

— Прывет, Міхась! — пачуў ён родную беларускую мову. Перад ім стаяў Аляксандр Шчацько — той самы Сашка Шчацько, з якім іх разам вывезлі з Асіповіч. Тады Шчацька высадзілі недзе на паўдарозе, і з таго часу яны больш не бачыліся.

— Здарова, Сашка, — узрадаваўся Арцюшэўскі — Ой, якім ты франтам стаў! Разбагацеў? Можа маеш якую працу?

Арцюшэўскі з надзеяй глядзеў на модны плашч Шчацька, на яго бліскучыя чаравікі і беласнежную кашулю.

— Добра, абмазгуем гэтую справу! — Шчацько ўзяў пад руку Арцюшэўскага і піхнуў у дзверы нейкага бара.

— У мяне падыходзячай працы цяпер няма. Але сябар адзін ёсць. Барыс Рагуля. Магчыма, чуў? Не, ну гэта не важна. Ён табе дапаможа знайсці працу

Шчацько неахайна кінуў некалькі шылінгаў на круглы мармуровы столік, падняўся, глянуў на гадзіннік.

— Пайшлі, Рагуля цяпер павінен быць у сябе ў гасцініцы.

(Працяг на стар. 5)

З ГІСТОРЫІ КАМСАМОЛЬЦАЎ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

4)

ПАЛІТЫЧНЫЯ ПРАЦЭСЫ

У 1925—1927 гады камсамол пад кіраўніцтвам КПЗБ шырока разгарнуў масавую палітычна - асветную работу ў Грамадзе. Рабоча - Сялянская Грамада ў той час з'яўлялася легальнай арганізацыяй і мела вялікі ўплыў на сялян. Масавасць гэтай арганізацыі, узмацненне яе ўплыву сярод сялян, рабочых і рамеснікаў напалохалі санацыйны ўрад. Пачалася кампанія цкавання, паклёпу, праследванняў і правакацый. Урад Пілсудскага, не будучы ў сілах авалодаць «Грамадой» праз сваіх агентаў — беларускіх нацыяналістаў, вымушан быў разграміць яе. У ноч з 14 на 15 студзеня 1927 года паліцыя ўсюды правяла арышты. Сотні юнакоў і дзяўчат, якія з'яўляліся членамі «Грамады», былі кінуты ў турмы.

Санацыйны ўрад, разграміўшы «Грамаду», абрушыў свае рэпрэсіі супраць Камуністычнай партыі і камсамола, арганізаваў рад палітычных працэсаў.

Вясной 1928 года ў Беластоку судзілі 133 членаў КПЗБ і КСМЗБ. Па гэтаму ж працэсу праходзіла і Вера Харужая. У Брэсце судзілі 46 камуністаў і камсамольцаў. У 1929 годзе ў Беластоку быў арганізаван «працэс 33», а ў Гродна — «працэс 75». Асобныя члены КПЗБ і КСМЗБ былі прыгавораны к 10—15 гадам турэмнага зняволення. Гэта былі цяжкія гады для рэвалюцыйнага руху.

12 сакавіка 1928 года ў Варшаве, у час пасяджэння, быў арыштаван сакратарыят ЦК КСМЗБ: Шчапоўскі («Косця»), Несцер Андраюк («Валодзя») і Станіслаў Радкевіч («Пеця»).

Урад прыкладаў усе намаганні да таго, каб знішчыць Камуністычную партыю і Камуністычны Саюз Моладзі Заходняй Беларусі. У сувязі з гэтым, па ваяводствах складаліся спецыяльныя карты, на якіх умоўнымі значкамі наносіліся населеныя пункты, дзе былі ячэйкі, райкомы КПЗБ і КСМЗБ.

Камсамол Заходняй Беларусі пад кіраўніцтвам КПЗБ і пры дапамозе ЦК КСМ Польшчы і КІМа прыкладаў усе намаганні да таго, каб не толькі захаваць свае палітычныя пазіцыі, але і расшырыць уплыў на моладзь. На месца арыштаваных членаў ЦК КСМЗБ, камсамольскіх актывістаў, станавіліся новыя, праверaныя таварышы.

У сувязі з тэрорам і праследваннямі сакратарыят ЦК КСМЗБ вымушан быў часта перамяшчацца з месца на месца ў Варшаву, Вільню, Беласток, Брэст.

(Працяг на стар. 4)

АБ ДЫПЛАМАВАНЫХ ЗЕМЛЯРОБАХ

На III З'ездзе Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі, між іншым, шмат гаварылася аб неабходнасці далейшага, значна шпарчэйшага развіцця сельскагаспадарчай асветы. І гэта зусім зразумела, зважыўшы веліч заданняў, пастаўленых партыяй у галіне развіцця сельскай гаспадаркі.

Паспяховая рэалізацыя гэтых заданняў пры адсутнасці кваліфікаваных земляробчых кадраў была б немагчымай. З другога боку, пры наяўнасці шпаркай механізацыі нашай сельскай гаспадаркі і ўсё навейшых метадаў апрацоўкі зямлі жыццёвай неабходнасцю з'яўляецца масавая адукацыя сялян, ад якой бадай у найбольшай ступені залежыць рост сельскагаспадарчай вытворчасці. Толькі кваліфікаваны земляроб зможа поўнасцю выкарыстоўваць здабычы навейшай сельскагаспадарчай тэхнікі. Толькі такі селянін зможа падымаць сваю гаспадарку на ўсё вышэйшы ўзровень і ісці крок у крок з сучасным прагрэсам, які мае адпаведныя сельскагаспадарчыя веды, які патрапіць выкарыстоўваць у сваёй працы багацейшую фаховую літаратуру.

І яшчэ адна справа. Некваліфікаванаму селяніну цяжка, так сказаць, зірнуць за мяжу сваёй гаспадаркі. Брак кваліфікацыі ланцугом прывязвае яго да вузенькіх палосак і да дзядоўскіх метадаў апрацоўкі іх. Іншая справа, калі селянін становіцца кваліфікаваным земляробам.

Сельскагаспадарчая асвета на Беласточчыне ставіць першыя, усё яшчэ няўпэўненыя крокі. Калі не лічыць сельскагаспадарчых гурткоў, у якіх праводзяцца гутаркі на сельскагаспадарчыя тэмы, дык зараз на Беласточчыне існуе толькі 75 двухгадовых школ сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, у якіх звыш 2 тысяч сялян атрымоўвае пачатковую сельскагаспадарчую адукацыю. Як на Беласточчыну, дык гэта кропля ў моры.

У чым жа справа? Ці ж не хапае ў нас кваліфікаваных кадраў, якія змаглі б павесці вучобу ў значнай большасці такіх школ?

Не, кадры ў нас ёсць. І высокакваліфікаваныя кадры. Справа ў тым, што самі сяляне не заўсёды маюць ахвоту вучыцца. Шмат школ, напрыклад, у Бельскім і іншых паветах Беласточчыны не маглі арганізавацца толькі таму, што не было там ахвотных да навукі.

На маю думку, справай падборкі і заахвочвання сялян да навукі, між іншым, павінны заняцца вясковыя гурткі нашага таварыства. Нельга гурткам адрывацца ад гаспадарчага жыцця вёскі. Ну, і, зразумела, члены гурткоў перш за ўсё самі павінны быць слухачамі такіх школ. І вясковыя настаўнікі не малую ролю могуць адыграць у арганізацыі такіх школ, калі яны сапраўды возьмуць гэтую справу да сэрца.

Вось, напрыклад, школа сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў Зубаве, Бельскага павета. Яна арганізавана па ініцыятыве мясцовых настаўнікаў, а асабліва кіраўніка школы Аляксея Карпюка.

Спачатку і тут не было жадаючых вучыцца. Тады настаўнікі праводзілі гутаркі з паасобнымі сялянамі, і асабліва з моладдзю. Моладзь заўсёды ахвотней горнецца да навукі.

Пасля яшчэ настаўнікі звярнуліся з гэтым да членаў партыі. На сходзе пярвічнай партыйнай арганізацыі вёскі справа падборкі слухачоў да сельскагаспадарчай школы была шырока абмеркавана. У выніку — большасць членаў партыі запісалася ў школу. Зараз вучыцца ў ёй 27 зубаўскіх сялян. Гэта пераважна моладзь. Ёсць і дзяўчаты. Пройдзе яшчэ год, і яны пасля заканчэння школы атрымаюць дыпломы кваліфікаваных земляробаў.

Зубаўская школа існуе ўсяго першы год. Аднак на працягу гэтага кароткага часу яна здабыла сабе правы грамадзянства ў вёсцы. Дзякуючы добрым метадам навучання інжынера па сельскай гаспадарцы мгр. Барыслава Руткоўскага (у школе дэманструюцца навуковыя кінафільмы на тэмы, выкладзеныя на лекцыях), школай цікавіцца ўсё больш і старэйшых сялян вёскі. Напрыклад, сяляне Кастусь Асіпюк, Кандрат Андраюк, Мікола Андраюк, Сяргей Вязоўскі і іншыя, хоць яны афіцыяльна і не з'яўляюцца слухачамі, а ўсё ж вельмі часта прыходзяць на лекцыі.

Варта падумаць над тым, каб сялян нейк матэрыяльна зацікавіць да навукі. Чаму б, напрыклад, не выдаць нейкага мясцовага распараджэння, што селянін, які мае дыплом заканчэння двухгадовай сельскагаспадарчай школы, мае, напрыклад, права ў першую чаргу купіць такую ці іншую сельскагаспадарчую машыну, такі ці іншы атракцыйны будаўнічы матэрыял.

Ці гэта заахвоціць сялян да навукі? Напэўна!

Справа ў тым, каб дыпламаваных земляробаў было ў нас штораз больш. Толькі такія земляробы змогуць узняць нашую сельскую гаспадарку на вышэйшы ўзровень, толькі такія сяляне змогуць поўнасцю рэалізаваць заданні, пастаўленыя партыяй.

В. БАРШЧЭЎСКІ

БЕЛАВЕЖСКАЯ ПУШЧА

Лось. фото — М. Валкавыцкі

З гісторыі камсамольцаў

КАМПАНІЯ ЗА РАЗВІЦЦЕ ТБШ

(Працяг са стар 3)

Пасля арыштаў і забароны «Грамады», камсамол разам з Камуністычнай партыяй Заходняй Беларусі разгарнуў масавую кампанію за развіццё другой арганізацыі нацыянальна - вызваленчага руху — Таварыства беларускай школы — ТБШ. Неабходнасць стварэння ТБШ дыктавалася самім жыццём.

У 1919 годзе, у час устанаўлення Савецкай улады на тэрыторыі Заходняй Беларусі, было адкрыта 400 школ на беларускай мове, працавалі бібліятэкі, клубы, тэатры. Санацыйныя ўлады ўсё гэта знішчылі. 16 беларускіх школ, якія засталіся, былі рэарганізаваны ва ўтраквісцкія (двумоўныя: польска - беларускія). Большасць дзяцей беларусаў не вучылася. Дзеці, якія скончылі першапачатковую польскую школу, фактычна былі непісьменнымі, таму што дома яны гаварылі выключна на сваёй мове і польская імі забывалася. Дарэчы, у Беластоцкім ваяводстве нават двумоўных школ не дазвалялася адкрываць і ўсе школы былі польскі: і. Беларуская мова праследвалася. Ва ўстановах яна лічылася няпоўнакроўнай. Грамадзян, якія валодаюць толькі беларускай мовай, польскія чыноўнікі адносілі да катэгорыі непісьменных і, спасылаючыся на канстытуцыю, пазбаўлялі іх выбарчых правоў.

(Працяг у наступным нумары)

З жыцця вёскі

РАГАЧЫ

За лесам над лугам, быццам вялікім калясом, стаяць будынкі вёскі Рагачы (Сямяціцкі павет). З аднаго боку луга сярод сялянскіх хат стаяць невялікі будынак школы, царква і крама. З другога — святліца, памяшканне Прэзідыума ГРН, а далей — магільнік.

Бруку тут нідзе няма, і на прадвесні або глыбокай восенню можна ўтапіцца ў балоце.

РАЗДРОБЛЕНАСЦЬ ПАЛЕТКАЎ

У Рагачах існуе цераспалосіца, ды такая бесталковая, што, напэўна, ва ўсёй Польшчы няма такіх зямельных цудаў. У гаспадара, які мае 8 га зямлі, яна больш, чым у 30 кусках. Падлічана, што ў 15-гектарнага гаспадара ёсць каля 70 кускоў зямлі. Паводле падлікаў Рагачоўскіх сялян, па прычыне такой раздробленасці іх гаспадаркі патрабуюць у 4 разы большага накладу працы ў параўнанні з іншымі вёскамі. Вось таму Рагачы ніяк не могуць вывязацца з абавязковых паставак збожжа і мяса.

Аб такім зямельным становішчы ў Рагачах ведаюць павятовыя ўлады, і пры іх дапамозе ў 1954 годзе сталі вясціся працы, каб сцаліць грунты. Але, нажаль, гэта робіцца так, як мокрае гарыць.

Няма ўпэўненасці ў тым, што да 5-гадовага юбілею ад пачатку першых сцаляневых прац будзе зроблены парадак з зямлёй у Рагачах.

ВЕСЕЛА БЫЛО.

Рагачы ў мінулыя гады славіліся таленавітым мастацкім калектывам. Рагачоўскі хор вядомы на ўвесь павет. Выступаў ён паспяхова і ў Беластоку. Былі гэта гады 1950 — 1955. Жыхары вёскі і сёння ўспамінаюць той час, калі ў святліцы захапляліся яны выступленнямі сваёй вясковай моладзі. Нажаль, цяпер Рагачоўская моладзь перастала цікавіцца самадзейнасцю. Заняпаў мастацкі калектыў. І невядома, калі ён абудзіцца, тым больш, што няма цяпер «этату» святліцовага, які быў галоўным арганізатарам мастацкай самадзейнасці. Юнакі і дзяўчаты спяваюць часта, але няма ўжо той згуртаванасці. Вось, напрыклад, як прыдзе да Ірэны Акончук Вера Такаюк, дык як зацягнуць яны песню, дык сапраўды ёсць што паслухаць. А такіх таленавітых дзяўчын ёсць шмат у Рагачах. І хлопцы добра спяваюць. Арганізатара толькі ім трэба.

ВУЧАЦЦА ШЫЦЬ

Рагачоўскія дзяўчаты і старэйшыя жанчыны вучацца шыццю і крою. Пасля абеда ў памяшканне школы прыходзяць 22 асобы і Э. Верпахоўская ўмела, на высокім узроўні вядзе ўрокі. Вучацца ўсе ахвотна, бо разумеюць, што кожнай жанчыне вельмі карысна ўмець шыць і краіць.

Модай стала, што кожная дзяўчына — партніха, так як модна ў Рагачах сярод хлопцаў праца на чыгунцы.

РАГАЧОЎСКІЯ «ЛЕКАРЫ»

Яшчэ да гэтага часу ў Рагачах няведы і цемра перашкаджаюць жыць многім людзям. Яшчэ і цяпер бываюць выпадкі, што хворага не вязуць да лекара, а да шаптухі, Касі Дарашчук, або замаўляйшчыка Герасея Матуевіча. І вераць яшчэ ў гэтых «чароўных» лекараў некаторыя людзі. людзі несвядомыя, цёмныя.

МІХАСЬ ХМЯЛЕЎСКІ

ЭХ, КУЛЬТУРА...

Не многія паветы не толькі Беластоцкага ваяводства, але і іншых ваяводстваў нашай краіны, маюць такі прыгожы павятовы дом культуры, як у Міхалове Беластоцкага павета.

Новы прасторны будынак мае тэатральную залу на 300 месц, шматлікія пакоі для заняткаў самадзейных гурткоў. Ёсць тут акардэон, скрыпкі. Нават новае піяніна. Толькі, нажаль, яго мілагучныя струны ўжо некалькі год аплятаюць павукі сваімі тонкімі ўзорамі, ды часам у зімовыя вечары папіскваюць у ім мышы...

— Што ж рабіць, — кажа кіраўнічка, пані Фэрэнт, — не маем спецыяліста...

Так, ПДК у Міхалове не мае спецыялістаў. Няма добрага настаўніка музыкі, няма харэографа, няма... Многа яшчэ чаго «няма» ў гэтым доме культуры. Але затое ёсць дзяржаўныя грошы, і, скажам адкрыта, ёсць каму іх браць. ПДК у Міхалове штогод выдаткуе звыш 130 тысяч злотых. Асноўныя выдаткі — гэта аплата за працу работнікам дома. Каму? — Кіраўнічцы, кінамеханіку, электрыку, уборшчыцы, «плястычцы», сторажу, ну, і яшчэ таму - сяму з абслугі. Аднак ні залатоўкі спецыялістам па культуры і асвеце. Праўда, быў некалі інструктар па музычнай падрыхтоўцы. Але ўцёк. Некага было вучыць. Не таму, што Міхалова і яго аколіцы не любяць музыкі, а таму што кіраўніцтва дома культуры не патрапіла заахвоціць моладзь да музыкі. З Беластока прыязджаў інструктар па народнаму танцу, але не доўга. Таксама выйшла нешта не так, як трэба.

Быў дзіцячы тэатр. Як гаворыць хроніка ПДК, нават паставіў дзве п'есы. Перастаў існаваць, бо кіраўніцтва дома не змагла спалучыць сваю працу са школай. Дзеці за доўга праседжвалі ў ПДК, не вучылі ўрокаў. Бацькі і школа слушна забаранілі ім валачыцца ноччу вакол ПДК.

Сама кіраўнічка арганізавала курс крою і шыцця. Замест таго, каб запрасіць кваліфікаванага майстра са швейнай майстэрні, якая здаўна існуе ў Міхалове, кіраўнічка сама пакіравала курсам. Нягледзячы на тое, што пані Фэрэнт не многа ўмее сама, заўзята пачала яна вучыць іншых. На курс запісалася звыш 20 дзяўчат і жанчын. Яны хацелі вучыцца. Але ў пані Фэрэнт не хапіла цярплівасці (і ўмення). Пасля 2 ці 3 урокаў курс перастаў існаваць.

У Беластоцкім павеце ёсць звыш 16 самадзейных беларускіх драмгурткоў. Маюць яны многа цяжкасцей. Але ПДК у Міхалове не з'яўляецца для іх дапамогай і ўзорам. Самавучкі — артысты як агню баяцца ПДК.

Ды, зрэшты, пані Фэрэнт не мае на гэта часу. Яна занята сваімі асабістымі справамі, а справам пашырэння культуры ў Міхалове і аколіцах адводзіць час толькі між іншым.

Не малы падатак з жыхароў Беластоцкага павета знімаюць цыганкі — варажбіткі.

А што на гэта дом культуры ў Міхалове? Ён жа павінен прамяняваць асветай. Быць цэнтрам культурнага адпачынку мястэчка і навакольных вёсак. Несці культуру ў масы насельніцтва. Прапагандаваць навуковы светапогляд. Дапамагаць вясковым святліцам арганізаваць цікавыя вечарыны, дыскусіі, танцы без гарэлкі.

На справе ж жыхары Міхалова кажуць, што пані Фэрэнт сама тайком ходзіць пагадаць на картах. Ці толькі аб будучым нарачоным? Хіба, не. Часам яна раскідвае зашмальцаваныя карты і на тое, каб даведацца, колькі часу будзе цягнуцца яе бестурботнае жыццё ў Міхалове.

Мы спадзяемся, што не доўга. А як гадае Інспектарат Асветы ў Беластоку?

А. ПАДГОРСКІ

БЕЛАВЕЖСКАЯ ПУШЧА

Дуб Ягайлы. Фота — М. Валкавыцкі

Фальклор Беласточчыны.

Падскокі

А я ў моры купалася,
А я ў гора папалася.
А я гора перабуду,
Як гуляла, гуляць буду.

Журылася, журылася —
Цяпер не буду,
Куплю сабе за грош хлеба,
Журыцца не буду.

Гортай, гортай бульбу з печы,
Ды ў торбачку, ды за плечы.
Сыр і дрова, горкі дым,
Пагуляла б, няма з кім.

Як пайду я на гару,
Накапаю рамону.
Хоць я сама не хароша,
Харошага падману.

Хоць у вас, хоць у нас,
То ўсё поле роўна,
Хоць у вас, хоць у нас,
Пагуляці можна.

Хоць у вас, хоць у нас,
То ўсё ў полі ядлавец.
Хоць у вас, хоць у нас
Па шэлягу маладзец.

Хоць у вас, хоць у нас,
То ўсё ў полі елка,
Хоць у вас, хоць у нас
Па тысячу дзеўка.

Запісала ВЕРА ЛЕЎЧУК у вёсцы Баброўнікі ад МАРЫІ БУБЛЕЙ 80 г. і ПЕЛАГЕІ БАЎБЛЕЙ 77 г.

*) Падскокі — прыпеўкі, якія падспеўваліся ў танцы.

Квадрат Б-52

(Працяг са стар. 3)

У маленькай гасцініцы на вуліцы Пенрад Рагулі не аказалася. Праўда, служыцель запэўніў, што містэр Рагуля хутка будзе і, калі панам хочацца, яны могуць пачакаць яго ў холу. І сапраўды, Рагуля з'явіўся мінут праз дзесяць. Гэта быў хударлявы, сярэдняга росту чалавек, год трыццаці шасці, апрануты ў чорны прыгожы касцюм. Шэры плашч сядзеў на ім ладна і чуць скрадваў выпраўку ваеннага. Рагуля рабіў уражанне парадачнага чалавека.

Кінуўшы плашч на спінку крэсла, Рагуля прысеў, хутка прагледзеў пошту, якая прыйшла на яго імя і толькі пасля гэтага ўважліва агледзеў Арцюшэўскага.

— Ну, расказвай, хлопец, чаго сумуеш?

Арцюшэўскі расказваў аб сабе. Гаварыў доўга, збіваўся.

—Так, зразумела. — Рагуля ўстаў, прайшоўся па мяккім дыване. — Значыцца, грошай няма, патрэбна праца. А ў Беларусь вярнуцца не хочаш? Хочаш? — перапытаў ён, калі Арцюшэўскі кіўнуў галавою. —Гэта добра. Ну што ж, мы і гэта можам абдумаць... Вось што, пішы распіску — дам я табе часова дзевяць фунтаў. Бяры, бяры, гэта ў доўг, потым вернеш.

Рагуля ўзяў распіску тонкімі, дагледжанымі пальцамі, акуратна зложыў яе і палажыў у партфель.

— Цяпер мне пара ісці. Думаю, мы з табою згаворымся. Наймі недарагі пакой у гасцініцы, паведамі мне адрас і чакай вестачкі.

Прайшло два тыдні, перш чым Арцюшэўскі атрымаў тэлеграму. Рагуля прапанаваў яму прыехаць на Пенрад, у дом № 52 і зайсці да свяшчэнніка Сіповіча, ён будзе там жа.

Арцюшэўскі і раней чуў аб гэтым уцекачы — беларускім свяшчэнніку; але ў той дзень упершыню пачуў яго адрас.

На гэты раз Рагуля разгаварыўся. Ён, не спяшаючыся, як быццам бы ўзважваючы словы, сказаў:

— Цяпер усё будзе залежаць ад цябе. Сядай, пішы.

Ён працягнуў Арцюшэўскаму ліст паперы і аўтаручку. «Я, Арцюшэўскі Міхаіл Фядосавіч, — дыктаваў ён, — гэтай распіскай абяцаю грамадзяніну Рагулю і ў яго асобе Беларускай Народнай Радзе зберагчы ў таямніцы ўсё, аб чым даведаўся сёння і даведаюся пазней.»

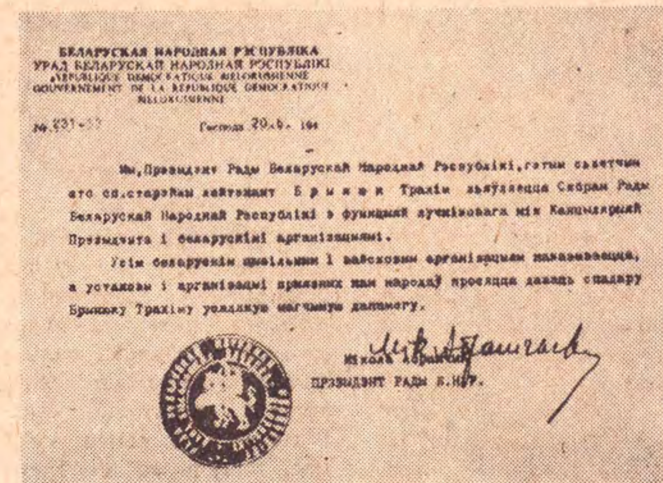
— Напісаў?

— Так...

— Падпішы.

Арцюшэўскі падпісаў. Рагуля акуратна зложыў і гэтую распіску, не спяшаючыся схаваў яе ў кішэнь.

— Дык вось, Міхаіл Фядосавіч, — ён паклаў руку хлопцу на плячо, — я тут зрабіў даведкі, ты нам падыходзіш. Прапаную табе вярнуцца ў Беларусь, для таго, каб там дапамагаць нам. Зразумеў?

БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ РЭСПУБЛІКА
УРАД БЕЛАРУСКАЙ НАРОДНАЯ РЭСПУБЛІКІ

№ [illegible] [illegible] 20.6. 194[illegible]

Мы, Прэзідэнт Рады Беларускай Народнай Рэспублікі, гэтым сьветчым што ст.старэйшы лейтэнант Б р ы ж ы к Тракін зьяўляецца Сябрам Рады Беларускай Народнай Рэспублікі з функцыяй [illegible] між Канцылярыяй Прэзыдэнта і беларускімі арганізацыямі.

Усім беларускім [illegible] і вайсковым арганізацыям [illegible], а установы і арганізацыі [illegible] нам народаў просіцца даваць спадару Брыжыку Тракіну усялякую магчымую дапамогу.

Мікола Абрамчык
ПРЭЗІДЭНТ РАДЫ Б.Н.Р.

На гэтым дакуменце подпіс здрадніка беларускага народа Міколы Абрамчыка — так званага «прэзідэнта» Беларускай Народнай Рэспублікі. Гэтая паперка была выдана шпіёну Бэну.

— Не...

— Ну, гэта не складаная рэч, ты паедзеш у Заходнюю Германію, сустрэнешся там з маімі сябрамі, яны скажуць, што рабіць. А потым пераправяць у Саюз. Будзеш працаваць на Раду і амерыканцаў. Зразумеў?

— Зразумеў, але я не хачу стаць здраднікам...

— Здраднікам стаць не хочаш — будзеш мерцвяком! — голас Рагулі гучэў мякка, трохі насмешліва нават, а вочы былі халодныя і жорсткія.

— Няўжо табе не надакучыла цягацца без грошай па белым свеце?

— Я прасіў у вас работы...

— Гэта ж таксама работа, зразумей ты, ліхая твая галава! За яе добрыя грошы плацяць...

— Не магу.

— Не можаш — не трэба. Я думаў табе дапамагчы, а ты шмата. Дарэмна толькі патраціў час на малакасоса. Вось твая распіска, вярні доўг і забудзь, што ведаеш мяне.

— У мяне цяпер няма грошай... Я вярну пазней, калі зараблю.

— Пазней? Не, мне патрэбны цяпер. Я ж таксама з неба не хапаю. Мне яны патрэбны. А не аддасі, пазваню ў паліцыю і яны цябе зноў засадзяць у лагер гадкоў на два...

Рагуля прайшоўся з кута ў кут і раптам спыніўся насупраць Арцюшэўскага.

— Выбірай, хлопец, ці зноў турма, адкуль ты не хутка выбярэшся, аб гэтым ужо я паклапачуся, ці невялікая рызыка, але затое потым забяспечанае жыццё, грошы, домік дзе-небудзь у Францыі ці бензінавая калонка, свая справа, сям'я...

Збялелы Арцюшэўскі комкаў у руках мокрую хустку і маўчаў. А Рагуля гаварыў і гаварыў. Голас яго быў лісьлівы, мяккі, і толькі часамі ў ім праслізгваліся злосныя і ўпартыя ноткі.

— Згодзен...

— Я так і думаў, што ты будзеш разумным хлопцам. Заўтра вечарам атрымаеш білет да Мюнхена, пашпарт з візай праз Данію і сто дваццаць марак. У Мюнхене знойдзеш гасцініцу «Вюртэмбергскі палац» і дачакаешся Пятра Сыча. Сыч будзе папярэджан і зробіць усё, што трэба...

Рагуля ўзяў са століка цёмную бутэльку, паглядзеў на свет і падыйшоў да Арцюшэўскага.

— А цяпер вып'ем за твае поспехі!

І наліў у чаркі чорнага, цягучага рому.

(Працяг будзе)

ЦУДОЎНАЕ ВОКА

Дэманстраваўся ў нас перад вайной фантастычны фільм «Нябачны чалавек». Героем фільма быў малады вучоны, які адкрыў рэчыва, якое робіць чалавечае цела празрыстым для святла.

Хоць назіраем вялікі прагрэс у тэхніцы апошніх год, але рэчыва такога, як у тым фільме, яшчэ не маем. Маем за тое тэлевізію.

Тэлевізійная камера дазваляе нам назіраць розныя з'явы, а самім не быць бачанымі

ШЫРОКАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ

Тэлевізійй ужо пачынаюць карыстацца гандлёвыя ўстановы Злучаных Штатаў. Ёсць там многа магазінаў самаабслуговых, аўтаматычных, дзе пакупнікі купляюць без прадаўцоў. Але ў гэтых магазінах закладаюцца тэлевізійныя камеры, якія дазваляюць недзе ў другім пакоі сачыць за тым, што робіцца ў магазіне. Несумленнаму пакупніку не павядзецца ў такім магазіне.

Таксама ў ЗША цяпер робіцца спроба ўжыць тэлевізію ў паліцыйнай службе. Тэлевізія памагае адразу перасылаць фатаграфію злачынцы і адціскі яго пальцаў з аднаго пастарунку ў другі.

У Гамбургу з поспехам закончыліся спробы выкарыстання тэлевізіі ў кантролю вулічнага руху. Тэлевізія памагае ў барацьбе з вулічнымі выпадкамі і дазваляе выкрываць неасцярожных шафёраў.

У Лондане ўжываецца тэлевізія ў банках. Працаўнікі такога банка не патрабуюць хадзіць з аднаго аддзялення ў другое. Патрэбныя рэчы ўзгадняюць пры дапамозе тэлевізіі. Тэлевізія знайшла прымяненне і на фабрыках. Тэлевізія памагае вучыць і вучыцца.

Спытаеце, як? Проста — спецыяліст працуе пры машыне. Вобраз яго працы тэлевізія перадае на экраны, заінсталяваныя ў розных пунктах фабрыкі. Такім чынам, кожны можа свабодна і ўважліва сачыць за дзейнасцю спецыяліста і вучыцца ад яго.

У МЕДЫЦЫНЕ

Тэлевізія выкарыстоўваецца і ў шпіталях для псіхічна хворых. Адзін з амерыканскіх лекараў - псіхіятраў застасаваў тэлевізію ў сваім кабінеце. Ён кажа, што назіранне за хворым, які чакае лякарскай парады і нічога не спадзяваецца, дае яму магчымасць распазнаць уласцівую прычыну хваробы.

Але бадай найважнейшым з'яўляецца тое, што тэлевізія аказваецца надта дапаможнай у хірургіі. Найлепшыя нават апісанні цяжкіх аперацый не могуць даць такой карысці маладому хірургу, якія ён мае, сочачы непасрэдна за ходам аперацыі, якую выконвае спрактыкаваны хірург. Але прыглядацца да такой аперацыі можа не больш 5—6 чалавек. Калі ж над аперацыйным сталом заінсталяваць тэлевізійную камеру, за аперацыяй можа сачыць многа людзей. На тэлевізійных экранах можна бачыць складаныя аперацыі вельмі дакладна. Напрыклад, аперацыю вока пры дапамозе тэлевізіі можна бачыць у адвольным павелічэнні.

Тэлевізійныя трансляцыі аперацый цяпер часта праводзяцца ў Францыі, Савецкім Саюзе, ЗША і Англіі.

Некаторыя шпіталі (напрыклад, «Guy Hospital» у Лондане) маюць пастаянную тэлевізійную інсталяцыю.

Цяпер робяцца спробы прымянення тэлевізіі каляровай, якая значна лепш надаецца да клінічнай практыкі, чым тэлевізія чорна - белая.

Для жанчын аб жанчынах

Швейцарыя з'яўляецца адзінай цывілізаванай краінай, дзе жанчыны не маюць выбарчага права.

У студзені г. г. адбылося тут галасаванне мужчын, якое мела вырашыць: павінны швейцарскія жанчыны атрымаць права голасу ці не. Да галасавання прыступіла 977.231 мужчын. 654.924 з іх галасавала супраць прызнання швейцарскім жанчынам права голасу ў выбарах. І толькі 323.307 галасавала за.

Савецкі Саюз — гэта краіна, дзе адносіны паміж мужчынамі і жанчынамі не маюць следу мінулага прыгонніцтва і прыніжэння жанчыны. Тут жанчына і мужчына маюць аднолькавыя правы і прывілеі. Нідзе ўдзел жанчын у грамадскім жыцці не з'яўляецца такім вялікім, як у СССР.

Прыклады:

У Вярхоўным Савеце СССР засядае 348 жанчын; у Прэзідыуме Вярхоўнага Савета СССР засядае 4 жанчыны (усіх членаў Прэзідыума 15). 2.209 жанчын з'яўляецца дэпутатамі ў Вярхоўныя Саветы паасобных рэспублік, звыш 500 тысяч — дэпутаты ў абласныя і раённыя Саветы.

Савецкія жанчыны складаюць 45, 4 прац. агульнай лічбы дзяржаўных працаўнікоў. 53 прац. спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй— гэта жанчыны. Сярод лекараў 76 прац. складаюць жанчыны, 31 прац. жанчын працуе ў розных галінах аховы здароўя. У галіне культуры і асветы жанчыны складаюць 72 прац., а ў галіне юстыцыі — 31 прац.

Звыш 2,08 мільёна жанчын працуе ў розных навуковых і культурных установах. Каля 77 тысяч вядзе самастойную навуковую працу ва ўніверсітэтах, палітэхнікумах і ў вышэйшых навучальных установах. 40 прац. працаўнікоў Акадэміі навук — жанчыны, 70 прац. агульнай лічбы настаўнікаў — жанчыны.

Ж. Л.

ЦІ ВЕДАЕШ...

Стронга з'яўляецца найхутчэйшай рыбай. Плывучы, яна можа дасягнуць скорасці 40 км. у гадзіну, такой, як пасажырскі цягнік.

*

Многа тысяч год назад у Егіпце ўжо гадавалі пчол. У магіле егіпецкага фараона Тутанкамона, які жыў 3.300 год да новай эры археолагі ў 1923 г. знайшлі пасуду з мёдам, на якой было напісана: «Год пяты, мёд з дварца Тутанкамона».

*

Каб абвесці цэлую зямлю павуцінай, павуціна тая важыла б 450 грам. Калі мы захочам працягнуць павуціну да найбліжэйшай зямлі звязды Альфа, з сузор'я Кентаура, то яна б важыла не кілаграмы і не сотні кілаграмаў, а 500.000 тон.

*

Насякомыя, грызуны і іншыя шкоднікі, якія нападаюць на збожжавыя расліны, нішчаць 1/5 сусветнай прадукцыі сельскагаспадарчых збожжавых культур.

*

Пчаліная атрута па сваёму складу вельмі блізкая да змяінай. Але пчала, калі ўкусіць чалавека, выдзяляе 0,3 мг. атруты, якая не ўваходзіць у арганізм чалавека, калі мы своечасова выкінем джала.

Значыць, каб у арганізм чалавека пранікла 0,1 г. атруты, стольні, колькі патрэбна, каб атруціцца, яго павінны ўкусіць наймений 300 пчол.

Л. К.

Рады — парады

КАЛІ АПЯЧЭШСЯ

Пры апёках можна самому аказаць неадкладную дапамогу сабе і блізкім.

Апечаны ўчастак зараз жа змажце ваткай, змочанай у любым вадкім масле (рыцынавым, сланечнікавым, рыбіным тлушчы і т. п.), і зверху густа прысыпце парашкападобным норсульфазолам.

Праз 5—20 хвілін спыніцца боль, а праз паўгадзіны ад апёку не застанецца і следу.

БЯЛКІ

Бялкі — гэта асноўны матэрыял, які ідзе на пабудову тканак у арганізме чалавека, крыніца энергіі. Вялікую патрэбу ў бялках маюць дзеці і падлеткі, арганізм якіх бесперапынна расце.

Бялкі ёсць у жывёльных і раслінных прадуктах. Але ў жывёльных прадуктах — малацэ, яйках, мясе і інш. бялкі больш паўнацэнныя.

В'етнамскія гуркі. Растуць звычайна вакол хат, пятучыся па спецыяльных бамбукавых рыштаваннях. Вельмі смачныя.

З КРАІНЫ ЧЫРВОНЫХ ДРЭЎ

Краіна маляўнічых гор, шырокіх рэк, трапічных пушч: страляючых у неба высокіх бамбукоў, каштоўных чорных дрэў (эбенавых), чырвоных, камфаровых. Мусон калыша к сну плываючыя рыбачыя вёскі і людзей, змучаных працай пры арашэнні палёў. Што ж гэта за краіна? В'етнам.

Запрашаем цябе, чытач, на экскурсію ў гэтую краіну. Але пакуль пойдзем наведаць в'етнамскіх рыбакоў, сялян, пакуль убачым цукровы трыснік. плантацыі кавы і тытуню, а самае важнае, пакуль са здзіўленнем будзем глядзець на велізарныя гуркі. выпадае найперш даведацца нам крыху пра гэтую далёкую, адначасова блізкую нам краіну. Бо мы мала ведаем пра сацыяльныя змены, якія тут адбываюцца. А тэмпы гэтых змен вельмі хуткія.

Галоўныя намаганні Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам накіроўваюцца на адбудову краіны, перш за ўсё сельскай гаспадаркі. Дзеля гэтага разгортваецца акцыя арашэння палёў. Зямлю ўрад раздаў беззямельным. Адбудавана сотні кіламетраў чыгункі, тысячы км. шашы. Разам з зямельнай рэформай прыйшла рэформа і ў асвеце. Пабудавана шмат школ, вядзецца інтэнсіўная падрыхтоўка настаўнікаў.

Апошні год 3-гадовага плана (1958) прайшоў пад знакам калектывізацыі. На пачатку было арганізавана паўстане 400 спулдзельняў. Сяляне залажылі 4.000. Гэта зразумела — праца ў в'етнамскай вёсцы вельмі цяжкая ў паасобку і в'етнамскія сяляне, хочучы дабіцца поспехаў і жыць лягчэй, імкнуцца гаспадарыць калектыўна.

Нашу краіну з ДРВ злучаюць шырокія гаспадарчыя і гандлёвыя кантакты. Польшча экспартуе ў ДРВ машыны і інш. прамысловыя вырабы, лякарствы, а прывозіць адтуль жалезную руду, антрацыт, дрэва, сыравіну для спажывецкай прамысловасці.

III ГАДАВІНА
Варшаўскага Аддзела БГ-КТ

9 мая мінае трэцяя гадавіна паўстання Варшаўскага Аддзела БГ-КТ. Аб працы яго, дасягненнях і перспектывах хочам сказаць некалькі слоў.

Нягледзячы на шматлікія цяжкасці і недахопы працы Варшаўскага Аддзела, мае ён важныя дасягненні.

Многа зрабіла Праўленне Аддзела для стварэння беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце, якая працуе ўжо трэці год — рыхтуе высокакваліфікаваныя кадры, так патрэбныя для павышэння беларускай асветы і культуры на Беласточчыне.

У выніку клопатаў Праўлення Аддзела Міністэрства ВНУ прыняло рашэнне стварыць пры Варшаўскім універсітэце спецыяльны навучальны асяродак для студэнтаў беларускай нацыянальнасці, якія вучацца ў розных універсітэтах краіны. Тут яны будуць праходзіць спецкурсы па гісторыі, геаграфіі Беларусі, а таксама лектарат беларускай мовы. Гэта мерапрыемства забяспечыць патрэбы беларускіх школ на Беласточчыне таксама ў іншых прадметах навучання.

Асабліва важнае значэнне мае праца сярод студэнтаў. Шмат працы паложана ў клопатах аб аб'яднанні студэнцкай моладзі, аб цеснай сувязі з аддзелам БГ-КТ.

Галоўныя напрамкі працы Варшаўскага Аддзела БГ-КТ за апошнія тры гады заключаліся ў асноўным у арганізаванні навукова - асветнай дзейнасці і мастацкай самадзейнасці.

Дзякуючы стараннямі Аддзела былі арганізаваны ў Варшаве вечары паэзіі, маладзёжныя, танцавальныя, спатканні з беларускімі пісьменнікамі — Танкам, Брылем, Ткачовым, прабываючымі ў Польшчы. У 1958 г. быў арганізаваны гурток беларускага літаратурнага аб'яднання, які, як на пачатак, не кепска разгортвае сваю працу. Таксама ў 1958 годзе па ініцыятыве членаў Праўлення Аддзела быў арганізаваны «Дыскусійны клуб», які за год сваёй дзейнасці правёў 16 сходаў. На сходах праводзіліся цікавыя дыскусіі на тэмы 40-годдзя БССР, гістарычныя, літаратурныя, мастацкія, эканамічныя і іншыя тэмы. Клуб набірае папулярнасці, а дыскусіі ўсё больш хвалююць удзельнікаў.

Варшаўскі Аддзел займаецца прапагандаю беларускай культуры — распаўсюджвае шмат білетаў на беларускія імпрэзы і экскурсіі ў БССР і іншыя савецкія рэспублікі, а таксама прапагандуе імпрэзы, арганізаваныя Праўленнем Аддзела. А ў будучым будзе арганізоўваць яшчэ больш розных імпрэз, і арганізоўваць іх як найцікавей.

Таксама мае дасягненні бібліятэка пры нашым аддзеле. Закончана апрацоўка каталогаў. Арганізуецца бібліяграфічны аддзел. Павялічваецца колькасць чытачоў. Бібліятэка — адна з дзялянак працы, якая працуе без перапынку.

Вялікую ўвагу Праўленне прысвячае развіццю хору. Праўленне плануе ў будучыні шырока разгарнуць працу хору. Паправіўся стан забеспячэння хору касцюмамі.

Праўленне праявіла каштоўную ініцыятыву арганізацыі курса беларускай мовы пры Аддзеле. Зараз Праўленне кладзе вялікія намаганні на тое, каб яшчэ больш пашыраць паасобныя дзялянкі працы, рабіць працу больш атракцыйнай, глыбейшай.

ЯНКА АНІСЕРОВІЧ

На «Дом-Помнік» К. Каліноўскаму

За апошні час на «Дом - Помнік» К. Каліноўскаму ўплацілі:

Ф. Баслык — 55 зл.
Ул. Лазінскі 20 зл.
Школа ў Сядлісках, павет Ольштын — 52 зл.
ПСС у Беластоку — 2.000 зл.

Просім чытачоў прысылаць далей свае добраахвотныя складчыны на конта камітэта: ПКО — 12-9-315 у Беластоку.

БЕЛАВЕЖА

Уваход у Парк Народовы.
Фота — М. Валкавыцкі.

БУДЗЕ НОВАЯ ШКОЛА

У Новай Волі (Беластоцкі павет) паўстаў грамадскі камітэт пабудовы школы. У лік яго членаў увайшлі найболш актыўныя жыхары нашай вёскі. На чале яго стаіць настаўнік школы тав. Васіль Нядзвецкі. На сходзе былі абмеркаваны пеўшыя неабходныя крокі дзеля пабудовы школы. І так усе жыхары Новай Волі абавязаліся прывезці па 2 м³ жвіру і па 1 м³ камення, уплаціць па 100 зл. ад сям'і і запоўніць усе нефаховыя работы падчас будовы.

На працягу аднаго вечара сабрана каля 5.000 зл. Ужо звезена вельмі многа жвіру і каменняў.

Многія грамадзяне кажуць, што, калі пачнецца будова, то ўплацяць яшчэ нават па 100 зл.

План пабудовы школы ўжо новай Волі зацверджаны павятовымі ўладамі. Цяпер робіцца дакументацыі.

ЯНКА СЕРАДА
Новая Воля

Яшчэ раз аб «Грамадзе» ў Трасцяніцы

Я прачытаў у нашай роднай «Ніве» артыкул «Грамада» ў Трасцянцы» В. Юзвюка.

Гр. Юзвюк хваліць селяніна Аляксея Внушынскага з Трасцянкі, былога старшыню гуртка. Праўда, быў ён старшынёй. Але чаму аўтар не напісаў, што ў часы нямецкай акупацыі гэты Внушынскі быў нямецкім солтысам і выдаў 9 чалавек савецкіх актывістаў, якія былі партызанамі?

Чаму не напісаў горкую праўду аб Я. Тайгунову? Тайгуноў жа таксама выдаў немцам 5 чалавек, якія ўцякалі з канцэнтрацыйнага лагера. Немцы 4 забілі, а адзін уцёк з-пад вёскі Рыбалы. Сёння Я. Тайгуноў з'яўляецца радным ГРН у Трасцянцы. Ці павінен ён там быць?

На, маю думку, не варта было ўспамінаць аб такім «дзеячу», як Алесь Кісель, які служыў, як людзі кажуць, канфідэнтам у часы санацыі. У часе ліквідацыі «Грамады» паліцыя знайшла ў яго пісталет, і за гэта нічога яму не зрабілі. Ці ж гэта не будзе найлепшым доказам, што Кісель не заслугоўвае таго, каб яго хваліць?!

ДЗМІТРЫ ЗАХАРЧУК
Трасцянка

РУНЬ

Літаратурнае аб'яднанне пры рэдакцыі «Ніва» выдала зборнік вершаў маладых паэтаў Беласточчыны п. з. «Рунь». У зборніку змешчаны вершы 17 паэтаў. Цана 5 зл. Зборнік можна купіць у кнігарнях «Дому ксёнжкі» ў Беластоку, Бельску, Гайнаўцы, Саколцы, Сямятычах і ў рэдакцыі «Ніва».

Чытачы, якія хочуць атрымаць кніжку поштай, павінны выслаць у рэдакцыю 5 зл.

Дапамажыце нам

Некалькі год таму назад праз нашу вёску цяжка было прайсці, такое ўжо было балота. Абрыдла гэта жыхарам нашай вёскі, і яны пабудавалі новы брук.

Не было ў нас ні школы, ні святліцы. Каб правесці сход, трэба было шукаць прыватнай хаты.

І вось аднойчы на сходзе было вырашана пабудаваць святліцу, дзе маглі б культурна праводзіць час і моладзь, і старэйшыя людзі. На другі дзень сяляне ўзяліся за работу. Першымі прыступілі да працы М. Ціханюк, І. Сцепанюк, В. Сцепанюк.

Уся вёска ўдзельнічала ў пабудове святліцы. І толькі Лук'янюкі Іван і Сцяпан не прынялі ўдзелу ў грамадскім чыне. Будынак святліцы ўжо стаіць. Але яшчэ трэба яго выканчваць. Жыхары вёскі спадзяюцца, што выканчыць святліцу дапаможа дзяржава.

Сяляне вёскі Давідавічы
Бельскі пав.
С. І., Т. Н., М. І.,

Храбустоўскі «лекар»

У вёсцы Храбустоўка (Гайнаўскі павет) жыве «слаўны» лекар — знахар і варажбіт Сцяпан Белавежац. Да яго прыязджае лячыцца шмат людзей. Лечыць ён не толькі хваробы, але нават і сямейныя беды.

За ўсё гэта бярэ многа грошай, абдірае людзей.

І, можа, верыце, што ён лечыць?! Не лечыць, а калечыць. Праўда, ён мае і шмат зелля, якое быдлам памагае. Ды ў яго нават салома са страхі — і то лякарства, калі яна датыкаецца да іншай страхі. Лякарствам з'яўляецца і вада, калі яна ўзята з сямі крыніц.

І цёмныя людзі вераць яму і часта прадаюць апошнюю карову, каб аддаць грошы храбустоўскаму лекару.

А гэты лекар, калі сам хварэе, дык едзе да сапраўднага лекара.

На маю думку, гэтым лекарам павінны зацікавіцца нашыя ўлады і пакараць яго за ашуканства людзей і марнаванне іх здароўя.

П. Я.
в. Ласінка,
Гайнаўскі павет

ПАДЗЯКА

Прашу прыняць ад мяне вялікую падзяку за бясплатную і добрую параду нашага юрыста.

ЯН САДОЎСКІ
Беласток

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Гал. Праўленне БГ-КТ паведамляе, што пры рэдакцыі „Ніва“ адкрыта бюро пісання прашэнняў да адміністрацыйных і судовых улад. Аплата згодна з дзяржаўнай тарыфай.

Карыстайцеся парадамі нашага юрыста.

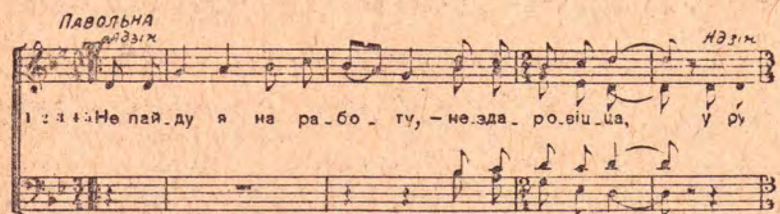
„NIWA”
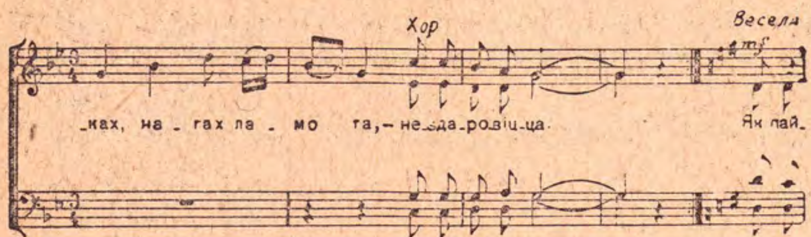
Organ ZG BTSK Adres ZG BTSK: Białystok M C Skłodowskiej 7 tel 54-14
Redaguje Kolegium Adres redakcji: Białystok ul Wesołowskiego 1 tel centr 37-41 red naczelny i sekretariat 25-89
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa”
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł rocznie — 28.80 zł
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch”. Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma
Prenumeratę na „Niwę” przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch” Warszawa
Zamówienia na „Niwę” z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONIA” Warszawa Krakowskie Przedmieście 7 Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16
Nkł. 5150 ... P 3
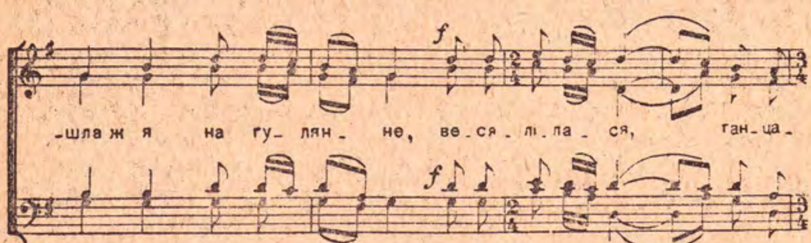
НЕЗДАРОВІЦЦА
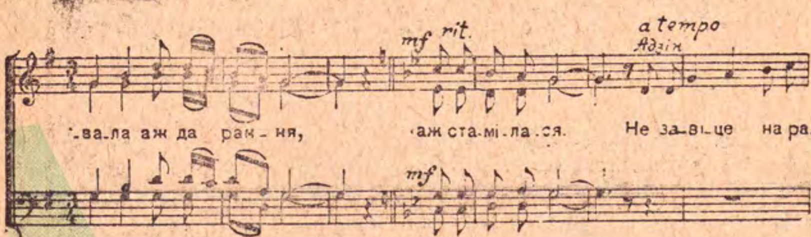
Музыка П. КАСАЧА (Жартоўная песня) *Словы А. ДЗЕРУЖЫНСКАГА*

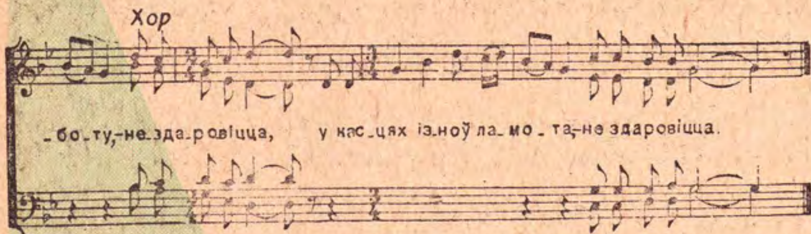
Не пайду я на работу, —
  Нездаровіцца,
У руках, нагах ламота, —
  Нездаровіцца.
Не паліла тры дні ў печы, —
  Нездаровіцца,
Разбалеліся, ой, плечы, —
  Нездаровіцца.
Суткі цэлыя праспала, —
  Нездаровіцца,
Ледзь раскраталася, ўстала, —
  Нездаровіцца.
Да стала хутчэй я села, —
  Нездаровіцца,
Паўбуханкі хлеба з'ела, —
  Нездаровіцца.
Упляла кавалак сала, —
  Нездаровіцца,
Збан смятаны ўвабрала, —
  Нездаровіцца.
Як пайшла ж я на гулянне, —
  Весялілася,
Танцавала аж да рання,
  Аж стамілася.
Не завіце на работу, —
  Нездаровіцца,
У касцях ізноў ламота. —
  Нездаровіцца.

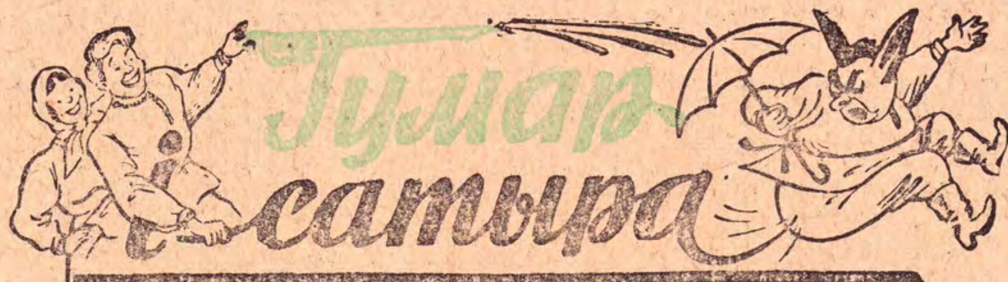

БАРАНІ РОГ І „ЧАРОЎНЫ ЛЕКАР"

— А каб цябе спрагла, каб цябе скруціла, як гэты рог! — крычала на ўсё г рла Б. на свайго суседа П. П., перакідаючы барані рог за плот на яго панадворак.

Абураны сусед схапіў няшчасны барані рог і, быццам гранату, адкінуў яго назад у агарод Б.

— Я табе пакажу, ты сякая, такая! У цябе ёсць авечкі — значыць, твой рог і не смей мне смяціць мой панадворак!

— А не твой сабака прывалок яго з поля, д'ябал ты лазаты!

І Б. схапіла і, быццам мяч, ізноў перакінула рог на панадворак суседа.

Глядзеў я на гэтую незвычайную сцэну і вачам сваім не верыў. Думаю сабе: мо' гэта нейкая новая галіна спорту, з якою я яшчэ не паспеў пазнаёміцца. Але ж не, лаюцца!

Моцна зацікавіла мяне гэтая сцэнка. Я накіраваўся ў панадворак Б. Заўважыўшы незнаёмага (чытай — мяне), П. П., апусціўшы галаву, пакрочыў у хату. Усхваляваная Б. усё ніяк не магла супакоіцца.

— Мусіць, крыўдзіць вас сусед? — звярнуўся я да жанчыны.

— Ой, крыўдзіць, паночку, — каб яго маланка... Але я ўсёроўна да яго перакінула, — падкрэсліла яна ўпарта з задавальненнем.

— Вы да нас можа па якой справе? — спытала мяне.

— Крыху і да вас, — кажу.

— Дык заходзьце ў хату.

Разам з ёю мы ўвайшлі ў невялікую хатку. У калысцы плакала дзіцё. Яна руплівa ўзяла яго на рукі і стала суцяшаць.

— Вашае? — спытаў я, здзіўлена ўзіраючыся ў паморшчаны твар пажылой жанчыны.

— Ды не, што вы, — запярэчыла яна. — Гэтае дзіцё дачкі.

— А дзе ж дачка? — гацікавіўся я.

— Бяда ў нас з дачкою, — уздыхнуўшы, адказала жанчына. — Вочы ў яе хворыя, зусім пазапухалі. Сёння зяць да лекара павёз яе. У Забалоцце.

— У Забалоцці пункт аховы здароўя? — спытаў я.

— Ды не, не пункт, да Іваньковай павёз. Мо' чулі пра яе, яна яшчэ лепш за якога доктара лечыць. Чароўныя словы ведае, — з павагай дадала жанчына прыціхшым голасам. — Не аднаго яна гэтымі словамі вылечыла. Дасць Бог, і дачка мая будзе здаровай. А што тыя дактары памогуць, калі нячыстая сіла ў вочы ўлезе. Толькі замовай яе і выганіш адтуль, — усё гаварыла жанчына. — Баюся, дрэннага чаго на здарылася б, а ён яшчэ, паганец, у такі дзень барані рог падкідае да нашай хаты. І чаму ж так крыўдзіць? Мы ж яму нічога кепскага не зрабілі, — закончыла яна плаксіва.

*

Цяжка на душы робіцца!

Барані рог — прычына суседскай нязгоды.

Сялянскае здароўе «у руках» шаптухі, якая нейкімі «чароўнымі» словамі «верне» яго.

Гэта не байка з мінуўшчыны, а сапраўдны факт з жыцця сучаснай вёскі Жэрчыцы ў Сямяціцкім павеце.

МІХАСЬ СВАЯК

НАРОДНЫЯ ЖАРТЫ

Здача

Пан — абшарнік наняў для свайго сына настаўніка, які паходзіў з сялянскай сям'і. Вітаючыся з настаўнікам пан пагардліва падаў яму ўсяго адзін палец рукі.

— Вялікі гонар, пане! Цэлага пальца мне за шмат, вось вам, паночку, паўпальца здачы, — адказаў настаўнік, падаючы пану скручаную хвігу.

Г. В.

Не палезе

Чалавек прадаваў каня. Купец пытае, ці ён нічога не баіцца.

— Нічога не баіцца, толькі на дрэва не палезе.

Паехаў купец дахаты, прыйшлося пераязджаць драўляны масток, конь ні за што не хоча ісці. Дуба становіцца. Тут купец павярнуў назад да гаспадара і кажа:

— Гэты конь баіцца праз масток ісці.

— А я ж табе казаў, што на дрэва не палезе.

В. Ц.

*

Прышоў салдат спавядацца і ўкраў у бацюшкі залаты гадзіннік.

— Чым ты грэшны?

— Я сказаў бы, чым я грэшны, але бацюшка здрадзіць мой грэх.

— Як я здраджу, мяне з бацюшкі скінуць.

Калі ўжо закончылася спавяданне ўсіх грэшных, бацюшка схамянуўся. што няма гадзінніка.

— Гэй, салдат! — крыкнуў ён раптам.

— Бацюшка, скінуць, — адгукнуўся салдат.

Падыходзіць салдат да прычасці, а бацюшка ізноў:

— Салдат, давай га...

— Асцерагайцеся, бацюшка, — спыніў яго салдат. І такім чынам застаўся без граху.

Прыслаў

В. ПРАКАПЮК
Чыжы
Гайнаўскі павет.

Развязка адгаданкі з № 14 (162) „Нівы"

Чытачы прыслалі 85 правільных адказаў. З пададзеных літар атрымалі загаловак апавядання М. Лынькова «Міколка — паравоз».

Узнагароды вылясавалі:

1. Янка Бароўскі — Альхоўка, Гайнаўскі павет.
2. Яўген Чэшаль — Беласток.
3. Жэня Банькоўская — Васількова, Гайнаўскі павет.
4. Лявон Асіпюк — Петухоўка, Бельскі павет.
5. Алёша Карповіч — Дзернякова, Беластоцкі павет.
6. Валодзя Грамко — Вастравок, Сакольскі павет.
7. Віктар Красоўскі — Рыбалы, Бельскі павет.
8. Коля Давідзюк — Гарадзіска, Гайнаўскі павет.
9. Толік Аксюцік — Кабылянка, Беластоцкі павет
10. Ліда Данішэўская — Гайнаўка.

Узнагароды высылаем поштай.

НАША ПОШТА

А. ДЗІВАК: «Працуем з жонкай у адной установе. Жонка мая пабывала на мацярынскім водпуску, але ўжо 8 мая вернецца працаваць. пакідаючы 2 тыдні свайго водпуску да выкарыстання мне. Ці гэта рэальна?».

— Вядома, рэальна! Толькі вы павінны злажыць прашэнне аб водпуску, удакладненае пасведчаннем ад лекара - гінеколага аб тым, што вам належыць мацярынскі водпуск. Калі дырэктар установы мужчына, ён вас зразумее.

ВОПЫТНЫЯ ХІМІКІ: «Мы праводзім доўгія доследы над ферментацыяй проса, бульбы і інш. збожжа. Вынікі незвычайныя, за кожным разам мы атрымоўваем чысты спірт і пабочны прадукт, які можна з поспехам выкарыстаць, як выдатнейшы корм для жывёлы. Такім чынам, мы хацелі ўнесці каштоўны ўклад у прамысловую вытворчасць нашай дзяржавы, выкарыстоўваючы мясцовыя рэзервы. Тым часам нас... пакаралі, як самагоншчыкаў».

— Спачуваем! Знявага немалая! Вам, як добрым спецыялістам заніжаецца ўзровень кваліфікацыі — нажаль кодэкс не прадбачыў асобнай кары за спірт.